

УДК: 81'42:316.774

DOI: <https://doi.org/10.17721/2520-6397.2024.2.07>

Галина ЦАРИК, ст. викл.

ORCID ID: 0000-0003-0994-2910

e-mail: halynatsarykk@gmail.com

Львівський національний медичний університет  
імені Данила Галицького,  
Львів, Україна

## МЕДІЙНИЙ ДИСКУРС ЯК СЕМІОЗИС: ПОТЕНЦІАЛ СЕМІОТИКИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ МЕДІЙНОГО ДИСКУРСУ

Для людини її зв'язок зі світом постає як усвідомлюване, пізнавальне і змінюване нею відношення, а вся дійсність – як сукупність відношень.

Володимир Шинкарук

*Запропоновано визначення медійного дискурсу шляхом виокремлення його ключових ознак як категорії комунікації, породженої засобами масової інформації. Для досягнення мети розглянуто медійний дискурс як складний знак та проаналізовано його знакодіння (семіозис); з опорою на соціосеміотичний підхід до аналізу дискурсу виокремлено характерні ознаки цього дискурсу та визначено його як підтип інституційного дискурсу; подано тлумачення основних одиниць метамови. Визначено, що медійний дискурс породжується різними агентами (і медійними продуцентами – інституціями та особистостями – і реципієнтами; становить сукупність різних мовленнєвих жанрів, утілених у текстах, що є складними знаками, знакодіння яких характеризується кодовим, інформаційним та культурним вимірами; спрямований на інтеракцію. Встановлено, що медійний дискурс – складний знак, знакодіння якого відбувається в інформаційному просторі і який характеризується кодовим, інформаційним та культурними вимірами.*

**Ключові слова:** семіозис, інституційний дискурс, медіалінгвістика, медійний дискурс, медійний текст, інтеракція, семіосичні підходи.

**Вступ.** Сьогодні інформація та новини розглядаються як "критичні активи". Так стверджує Ю. Н. Гарарі – автор славно-

© Царик Галина, 2024

звісного твору "Homo sapiens" (2015) – у своїй новій книзі "21 урок для 21 століття" (Харарі, 2023, с. 416). Він радить, по-перше, платити за надійну інформацію, по-друге, втікати "з машини для промивання мізків" та звертатися до відповідної наукової літератури, рецензованих журналів та розвідок професорів визнаних інституцій, щоб не стати жертвою пропаганди чи дезінформації. Важливо шукати ефективних союзників серед авторитетних науковців. Адже, щоб не займати позицію "моя хата скраю", позицію нейтралітету, яка підтримує status quo<sup>1</sup>, потрібно змінювати стан, в якому ми перебуваємо (Харарі, 2023, с. 416). Щоб не стати овочем у споживанні інформації саме тепер – в часи війни в Україні, варто не лише виробити критичний погляд на інформацію в галузі віртуальної журналістики: кібер-, інтернет-журналістики, але й осмислювати її. Позаяк "погранична журналістика" та "вічні ножниці" (джинса, замовні матеріали в паперових та електронних виданнях; білий шум, тепла ванна, бульбашка фільтрів, або ж інформаційна бульбашка – стан інтелектуальної ізоляції), на жаль, вдаються до омани стосовно дійсної ваги інфоданих, порушуючи існуючі межі в ЗМІ, для "лобіювання інтересів певних політичних чи соціальних груп" (Пономаренко, 2016, с. 48). Ба більше, брехня та помилкова інформація "disinformation and misinformation" поширюються шляхом технології маніпуляції та технології синтетичних медіа (зображення, аудіозапис та відео, оброблені за допомогою штучного інтелекту – маніпуляції голосу, вигляду) – "deepfake"<sup>2</sup>. (Mammadov, & Lewandowska-Tomaszczyk, 2022, р. 4; Encyclopædia Britannica, 1768–2010). Відбувається також імітація подій без попередження отримувача (читача, слухача та глядача) шляхом "інфотейнменту" (Вайшенберг, 2004, с. 70) та навіть "інфоедьютейнменту". Тішить, що гумор (анекдоти, меми) та попкультура покоління мілніалів дає собі

---

<sup>1</sup> Як пояснює *Оксфордський словник англійської мови*, поняття статус-кво з'явилося вперше в 5 ст. у працях св. Августина і, ймовірно, було змінено з in statu quo (в державі, в якій). У цьому ж словнику говориться, що термін статус-кво, можливо, утворився шляхом скорочення фрази status quo ante bellum, яка означає "стан справ до війни", зберегти статус-кво – означає залишити все так, як є.

<sup>2</sup> Англ. deepfake = deep learning + fake – глибинне навчання підробки.

раду з пропагандою, підробкою та брехнею в токсичному інфопросторі. "Це ніби боротьба інтерпретацій" (Почепцов, 2022, с. 354–355). У новий світ новітні технології несуть і негатив, і позитив, втім з часом позитиву ставатиме більше (Почепцов, 2020, с. 220). Відтак основним джерелом отримання інформації є сьогодні медійний, а не науковий дискурс. Саме поняття дискурсу як категорії комунікації розглядається як багатовимірне явище.

### **Огляд визначень, підходів, напрямів дослідження**

З погляду суспільного підходу дискурс виявився об'єктом, залученим у різні галузі знань. Низка наукових доробків лінгвістів, філософів, психологів, соціологів англо-американської (З. Герріс (1952), М. Стабс (1976, 1980, 1983), Р. Фаулер (1979), М. Голлідей (1996)), німецької (У. Маас (1984), Ю. Лінк, Ю. Габермас, Н. Луман (1971)) і французької (М. Фуко (1966, 1972, 1982)) шкіл засвідчує, що дискурс – це міждисциплінарне поняття. Вперше у рамках структуралізму дискурс як мовознавчий термін запропонував відомий американський мовознавець З. Герріс у статті "Аналіз дискурсу" (Harris, 1952, pp. 1–30). Йдеться про метод аналізу зв'язного мовлення, що складається з речення чи послідовності речень у діалогічній чи монологічній формі в даний момент у співвіднесенні до мови та культури. Дескриптивна лінгвістика Герріса у вивченні дискурсивних явищ започаткувала новий напрям мовознавства – дискурсологію, "що об'єднує представників багатьох наук, [...] аналізуючи дискурс у різних контекстах, дослідники з'ясовуюють його структуру, функції, типологічні ознаки тощо" (Дяченко, 2019, с. 2). Не викликає сумніву потенціал розгляду дискурсу за галузями знань у контексті спроби термінологічного уточнення. Оскільки системне мислення розширює динаміку ментальних моделей, то ментальна модель у "стратегії дискурсу розуміння"<sup>3</sup> впливає на комплексне розуміння міждисциплінарного поняття як лінгво-соціально-філософо-когнітивного конструкту. М. Голлідей, австальійський мовознавець британського походження (Halliday,

---

<sup>3</sup> Т. А. ван Дейк, використовував термін *модель ситуації* (у книзі "Стратегії дискурсу розуміння", 1983), зробивши наголос на актуальності ментальних моделей для виробництва та розуміння дискурсу.

1973, 1976, 1993, 2007), підхопив ідеї Герріса та обрунтував своє розуміння дискурсу з погляду соціальної семіотики. "Текст може бути будь-чим [...] миттєвим криком. Його [...] закодовано в реченнях. Зв'язність виникає там, де ІНТЕРПРЕТАЦІЯ одного елемента в дискурсі залежить від іншого"<sup>4</sup> (Halliday, & Hasan, 1976). М. Голлідей розвинув інноваційний підхід до мови як до семіотичної системи не в розумінні системи знаків, але як системного ресурсу для створення значень (Halliday, 2007, pp. 260–261). Загалом М. Голлідей виділяє такі аспекти дискурсу: 1) продукування тексту; 2) конструювання з нього контексту ситуації; 3) побудова потенційної ситуації, що лежить за цим і подібними текстами; 4) зарахування до нього і конструювання з нього контексту культури, що поза межами цієї і подібних ситуацій (Halliday, 1993, pp. 23–43).

М. Стаббс наголошує, що дискурс – діалогічне, інтерактивне висловлення, граматично, синтаксично, семантично чи прагматично вдало сконструйоване "*well formed*", за обсягом більше ніж речення, яке використовується у соціальному контексті (Stubbs, 1983, pp. 1–2). Ю. Габермас, німецький філософ і соціолог, у статті "Попередні зауваги до теорії комунікативної компетенції" розглядає дискурс як комунікативну дію. За цим представником франкфуртської школи, дискурс використовується для визначення "виду мовленнєвої комунікації, що пропонує раціональний критичний розгляд цінностей, норм та правил" (Habermas, Luhmann, 1971, p. 101–141).

М. Фуко, французький історик, соціолог і філософ, засновник першої у Франції катедри психоаналізу, у книзі "Археологія знання" зосереджує увагу на концепції дискурсу, де дискурс – це не лише мова (*langue*) і не лише мовлення (*parole*), це суспільне та історично обумовлене поняття у системі людського знання. До дискурсу належать письмові тексти та соціальні практики, дискурс не може бути спрощеним лише до набору знаків (*signe*) (Foucault, 1972, p. 49). Через 9 років М. Фуко у "Порядку дискурсу" (1981) розглядає дискурс як взаємодію зі знаками під час читання, письма чи комунікації (Foucault,

---

<sup>4</sup> Переклад автора.

1982, pp. 48–79). Він вважає, що дискурсивні практики функціонують так само як епістема – структура мислення кожної історичної епохи з її основними мовними кодами. П. Жюньє у статті "Мішель Фуко та концепт епістеми" акцентує, що "у великій книзі природи з'являються підписи, які вказують на її порядок для тих, хто вміє читати"<sup>5</sup> (Juignet, 2015, pp. 331–332). Ще в 1966 році М. Фуко у праці "Слова і речі" говорив про створення нової семіотики "à forger une sémiotique nouvelle", що "покликанням класичної мови завжди було створити представлення: чи то природний дискурс, чи перелік істин, чи опис речей, чи сукупність точних знань, чи енциклопедичний словник"<sup>6</sup>. Але мова це щось *більше* (виділення Фуко) ніж знак, який позначає річ. Саме це "більше" необхідно виявити й описати". Саме воно і становить ту особливу інтерсуб'єктивну реальність, де відбувається проникнення об'єктивного в суб'єктивне (Андрейчук, 2011, с. 136).

Актуальність роботи визначається тим, що в сучасному мовознавстві існують розходження у визначенні самого терміна, змістова розмитість зумовлена багатогранною парадигмою підходів до його вивчення та методів аналізу в сучасних лінгвістичних студіях (Мартинюк, 2011, с. 12–14).

Мовознавці тлумачать дискурс як неоднозначне поняття. Його ототожнюють з фразою, реченням, мовленням, діалогом, бесідою, текстом, мовленнєвою діяльністю, процесом чи комунікативною подією. Виокремлюють два принципових поняття, які є важливими для обґрунтування визначення дискурсу: мовленнєва діяльність і текст.

Е. Бенвеніст (1975) розглядає текст як знак; мовлення, що присвоюється мовцем; М. Голлідей (1991) – як текст у різних його аспектах; швейцарський вчений П. Серіо (2001), який представляв французьку школу аналізу дискурсу, – як мовлення і бесіду як тип мовлення; як висловлення, більше за фразу та

---

<sup>5</sup> Dans le grand livre de la nature apparaissent des signatures qui en indiquent l'ordonnement pour qui sait les lire.

<sup>6</sup> La vocation du langage classique a toujours été de faire tableau: que ce soit le discours naturel, recueil de la vérité, description des choses, corpus de connaissances exactes, ou dictionnaire encyclopédique.

висловлення як текст, що розглядається з погляду дискурсного механізму, який ним керує. Це, по суті, "погляд на текст з позиції його структурування "в мові", що дає підстави визначати цей текст як висловлення; лінгвістичне дослідження умов вироблення тексту визначає його як дискурс (Sériot, 1985). Т. А. ван Дейк (1981, 1985, 1989, 2008) вважає, що проміжною одиницею дискурсу є епізод як психологічно релевантна одиниця когнітивної моделі опрацювання дискурсу; актуалізований текст-дискурс, в якому відображені менталітет і культура як національна, так і індивідуальна; комунікативна подія; дискурс як соціокогнітивне явище та базується контекстуальних моделях учасників. Дейк виокремлює контекст (*context*) як комунікативну ситуацію, що визначається дискурсивними учасниками (*discourse participants*) "комунікативної події"<sup>7</sup> з погляду етнографії мовлення (*ethnography of speaking*) та лінгвістичної антропології (*linguistic anthropology*) (Dijk, 2008, р. 10). Таким чином, автор зосереджує увагу не лише на соціопсихологічному вимірі, а й на антропологічному з опертям на праці Дж. Гамперца. Дейк стверджує, що протягом останніх десятиліть когнітивна психологія і штучний інтелект значно просунулися у вивченні процесів та представлень, які залучені до створення та розуміння дискурсу. Не дивлячись на те, що всі ці визначення характеризуються різними ознаками, вони не є взаємовиключними, а – партисипативними.

З опертям на попередні філософські, соціологічні та психологічні здобутки у вивченні дискурсивних явищ прагматичного, комунікативного, когнітивного, характеру у лінгвістичних розвідках чималі доробки про поняття дискурсу представлені українськими науковцями Львівської (Н. Андрейчук – семіотичний підхід, Ф. Бацевич – комунікативний підхід, інтерпретативний аналіз дискурсу, К. Кусько – дискурс іноземномовної комунікації, Т. Яхонтова – генологія наукової комунікації, І. Бехта – дискурс наратора у художній прозі), Харківської (А. Мартинюк – семіотично-когнітивний підхід, І. Шевченко –

---

<sup>7</sup> Автор посилається на Д. Гаймса (Dell Hymes) "the study of context as an obvious component of "communicative events", beginning with the well-known SPEAKING grid by Dell Hymes in 1960s".

когнітивно-комунікативний аспект дискурсу, І.), Київської (Т. Радзівська, І. Корольов, Н. Кравченко – концептуальний аналіз, типологія дискурсу, термінологічний апарат, аналіз дискурсу), Запорізької (Р. Махачашвілі, А. Приходько – когнітивно-дискурсивна парадигма), Черкаської (О. Селіванова – когнітивно-дискурсивний підхід) студій. Олена Селіванова в термінологічній енциклопедії з лінгвістики трактує дискурс як зв'язний текст у контексті численних супровідних фонових чинників – онтологічних, соціокультурних, психологічних тощо; замкнена цілісна комунікативна ситуація, складниками якої є комуніканти, і соціальні, культурні, етнічні чинники характеризують спілкування, розуміння, стиль та зразок мовної поведінки (Селіванова, 2006, с. 119). Вперше в царині комунікативної лінгвістики Флорій Бацевич запропонував розглядати дискурс у третьому модусі – комунікації, сукупності мовленнєво-мисленнєвих дій комунікантів, "пов'язаних із пізнанням, осмисленням і презентацією світу мовцем і осмислення мовної картини світу" мовця слухачем (Бацевич 2004, с. 138). Мовознавець тлумачить дискурс як тип комунікативної діяльності, "як інтерактивне явище, що має різні форми вияву (усну, писемну, паралінгвальну), відбувається у межах конкретного каналу спілкування, регулюється стратегіями і тактиками учасників; синтез когнітивних, мовних і позамовних (соціальних, психічних, психологічних тощо) чинників, які визначаються конкретним колом форм життя, залежних від тематики спілкування, має своїм результатом формування різноманітних мовленнєвих жанрів (Бацевич 2010, с. 13). У такому розумінні дискурс як комунікативний феномен формує норми міжособистісних стосунків, загальноприйняті принципи сумісної та практичної взаємодії людей, що залучає використання мовного коду. А. Мартинюк тлумачить дискурс як ситуативно обумовлену інтерсуб'єктну мовленнєво-розумову діяльність, спрямовану на взаємну орієнтацію у життєвому просторі на основі надання мовній формі семіотичної значущості (Мартинюк, 2012, с. 11). У цій статті основним є тлумачення дискурсу як знака, знакодія якого відбувається у повторюваній комунікативній ситуації. Таким чином, розглядаємо дискурс як семіозис.

Звернімо увагу, що дискур має "лінгвокультурну ауру". Метафорично описуючи поняття дискурсу як лінгвокультурного утворення, Н. Андрейчук зазначає, що лінгвокультурна аура дискурсу виявляється у трьох основних ракурсах: "а) через зв'язок дискурсу з життєвим світом людини як особливою когнітивною реальністю; б) через зв'язок дискурсу з текстами, що виявляє інтеракційний характер; в) через зв'язок дискурсу з реальним мовленнєвим спілкуванням у різних культурно-історичних контекстах" (Андрейчук, 2011, с. 122). Вище-згаданий Т. А. ван Дейк також метафорично описував поняття дискурсу, порівнюючи його з айзбергом, де текст дискурсу – це лише видима вершина, водночас його невидима частина представлена контекстом (Dijk, 2009). Контекстуальні моделі в епізодичній пам'яті "*context models in episodic memory*" як особливі ментальні утворення "*as specific mental models*", які визначаються учасниками в процесі мовленнєвої взаємодії, однак, можуть бути культурно варіативними (можуть змінюватися залежно від культури) "*constructs have been defined as specific mental models [...] may, however, be culturally variable*" (Dijk, 2008). Розглядаючи дискурс як семіозис, враховуємо його кодовий, інформаційний та культурний виміри і виокремлюємо три семіосичні підходи до його вивчення: кодосеміосичний, інфосеміосичний та соціосеміосичний (Андрейчук 2021, с. 167)

Передусім Н. Андрейчук наголошує, що "через інтерпретацію "ритуального ансамблю" дискурсу забезпечується ідентифікація дискурсу як знака та розпізнаючи його окремі засоби вираження та способи представлення, можна власне визначити тип дискурсу (Андрейчук, 2011).

### **Огляд типологій і визначення місця медійного дискурсу**

Класична типологія дискурсу передбачає його поділ на чотири типи: науковий, художній, інституційний, повсякденний (Halliday, 1993, 1996). Існують різні підходи до типології дискурсу (Мартинюк, 2012; Селіванова, 2006). Поняття дискурсу часто асоціюється з типами та формами мовлення, принципами побудови повідомлення, його риторикою (монологічний, діалогічний, наративний, іронічний тощо), характеристиками мовлення окремої людини і груп людей (особистісний, неповторний,



колективістський, авторитарний тощо). І. Корольов наводить більш широку типологію дискурсу відповідно до каналів інформації, що будуються на основі різних типів знаків, перелічує більше 50 типів дискурсу, серед них: художній, науковий, масмедійний, масово-інформаційний, публіцистичний, рекламний, телевізійний, професійний, корпоративний, літературний, поетичний, фольклорний, магічний, монологічний, діалогічний (Корольов, 2012, с. 294–296). Не зовсім зрозуміло, які ознаки лежать в основі типологізації. Видається, що при виокремленні типів інституційного дискурсу, варто враховувати тип інституції, яка породжує той чи інший підтип інституційного дискурсу.

Ю. Фінклер наполягає, що журналісти мають захищати "інституціональний" статус медіа. Фразою "інституалізацію не обдуриш" вчений говорить про становлення медійного дискурсу як інституційного в Україні (на противагу США і Великій Британії, де ЗМІ очевидно належать до автономної соціальної інституції (Фінклер, 2016). У наступній статті "Мас-медіа в рамках влади: знову про інституціоналізацію" автор робить висновок, що інституціоналізація масмедій не зникає через примхи влади, хоча громадську думку "в рамках медійної практики" складно визначити (Фінклер, 2020, с. 300–313). О. Джолос та О. Богуславський стверджують, що світова тенденція розвитку медійного простору відзначається наявністю інституту суспільного телебачення і радіомовлення (Джолос, & Богуславський, 2016, с. 13–17).

Цифровізація обумовила появу медійного дискурсу (МД) як підтипу інституційного дискурсу – "*institutional: media, political, etc.*" (Mammadov, & Lewandowska-Tomaszczyk, 2022, p. 1). Отож, медійний дискурс (МД) відносимо до інституційного дискурсу як його підтип, який окремі дослідники називають масово-інформаційним (Томчаковська, 2021).

### **Медійний дискурс як об'єкт вивчення медіалінгвістики**

Потужна мовознавча школа КНУ імені Т. Г. Шевченка досліджує нову міжгалузеву дисципліну – медіалінгвістику. Л. Шевченко, Д. Дергач, Д. Сизонов пояснюють, що медіалінгвістика потребує "усвідомлення необхідності застосування інтегрованого підходу до вивчення медіамовлення, заснованого

на об'єднанні зусиль представників різних гуманітарних дисциплін" (Шевченко, Дергач, & Сизонов, 2014, с. 99) Дослідники подають термін медіадискурс як "тип мовленнєвої діяльності в медіа, спроектований на інформування аудиторії щодо різних сфер суспільного життя засобами масової комунікації (телебачення, радіо, Інтернет, друкована преса та ін.)" (Шевченко, Дергач, & Сизонов, 2014, с. 102).

Начасними є тези у рамках нашої розвідки, що поняття медійного тексту: а) є "набагато ширшим, може включати креолізовані елементи, такі як звукові ефекти, музику, візуальні образи [...] графічні компоненти б) медійний текст "відіграє важливу роль у формуванні принципово іншої психофізичної реальності – концептуальної картини світу, що виконує функцію соціальної корекції та регуляції поведінки реципієнта всіма видами своєї діяльності; в) є частиною медіакультури та має, отже, свої канали впливу на масового реципієнта" (Шевченко, & Сизонов, 2021, с. 39–43), які передусім виокремлюють одну з основних функцій медіатексту – впливати на сприйняття адресатом тих чи інших суспільних фактів та подій, спонукаючи до рефлексії чи дій. У статті "Медіатекст та медіадискурс у сучасному медійному просторі" Д. Сизонов подає визначення "медіадискурс – це глобальна універсальна категорія сучасного комунікативно інформаційного дискурсу, яка виступає певним тлом та в якому відбиваються актуальні настрої суспільства в різних сферах діяльності – політиці, економіці, культурі тощо, а також динамічні інноваційні процеси, як-от, лексичні новотвори, семантичні неологізми, "реанімовані" архаїзми, перифрази, крилаті вислови, запозичення з інших мов" (Сизонов, 2013, с. 389). Посилаючись на ці джерела, І. Пянкоська тлумачить медіатекст як основну категорію медіалінгвістики, що "має свої характерні риси, які вирізняють його з-поміж інших видів тексту, оскільки він являє собою особливий вид комунікативного дискурсу та відіграє вагомую роль у формуванні концептуальної картини світу" (Пянкоська, 2022, с. 114, 117). Хоча Д. Сизонов зазначає, що хибною є думка отожднювати текст та дискурс, та кінцеве визначення залишається суперечливим: "[...] Медіатекст є особливим видом комунікативного

дискурсу" (Шевченко, & Сизонов, 2021, с. 23). Очевидно, що потрібно розмежовувати ці терміни – текст та дискурс.

Вищезазначені автори отожднюють медіатекст із медіадискурсом, що видається не зовсім коректно з огляду на те, що поняття медійного дискурсу є значно ширше, включає в себе спрямованість на масову аудиторію, здебільшого з метою впливу, маніпуляцій за допомогою лінгвальних та екстралінгвальних чинників; сукупність розумових і пізнавальних дій під час представлення текстів продуцентів з обов'язковим урахуванням контексту, пресупозицій<sup>8</sup>, інтенцій та обробки отримувачів. Взаємообмін ідеями породжує інтерпетації за допомогою мовних та позамовних даних, опираючись на соціокультурну свідомість комунікантів. Виокремлюємо два принципових поняття: медійний текст та медійний дискурс, що є важливими для обґрунтування медійного тексту як складової частини медійного дискурсу, який породжує нові тексти, висловлення, реакції рецепієнтів та навіть інших каналів (преси, радіо, телебачення, Інтернет, кіноіндустрії, соцмереж, рекламних панелей, мобільного зв'язку). Навіть у межах однієї царини визначення дискурсу варіює та простежується динаміка розвитку терміна в того самого дослідника. Часто Т. ван Дейк ставить запитання у своїх розвідках, а ще частіше М. Фуко. Відповіді та тлумачення останнього залишають шлейф французького шарму:

"Багато основних текстів стають розмитими і зникають, а іноді коментарі переходять на перший план. Але бодай його точки застосування можуть змінюватися та функція залишається; і принцип диференціації постійно повертається в дію. Ґрунтовне стирання цієї градації може бути лише грою, утопією чи відчаєм. Коментар в стилі гри Борхеса" (Foucault, 1982, с. 57).

Нині навіть вподобайка чи мармиза лідера суспільної думки (як отримувача інформації) може спричинити спонтанну суспільну відповідь, галас, вибуховий скандал або ж скасування: ланцюжок реакцій, мемів, висловлень, текстів, що разом становлять оновлений дискурс, доповнений новими інтерпретаціями.

---

<sup>8</sup> Ф. Бацевич тлумачить, що прагматична пресупозиція включає в себе уявлення мовця про загальний контекст спілкування та орієнтацію в ньому, модель адресата. Успішність спілкування залежить від мовної особистості.

тами через просторову і часову дистанцію. Рейтинги, алгоритм, відстеження, "спостереження всіх за всіма" (Роджерс, 2009, с. 386) вже навіть за розширеними чи звуженими зіницями, монетизація студій (аудіо та відеопередач – студій, програм, бесід, метафоричних бесід, суспільного телебачення) і блогів (аудіо та відеоблогів, влогів, флогів), одним словом, – цифровізація, творять мультимодальний МД (Царик, 2023, с. 70). Відтак злиття видавничих домів з медіакомпаніями (конвергенція медіахолдингів) і заснування транснаціональних медійних корпорацій створюють єдину цифрову платформу, де відправник є продуцентом медійного тексту, який може бути полікодовим, креолізованим, вербальним, невербальним та вербально-невербальним. Закодований медійний текст виражає авторське ставлення. Мультимодальний медійний текст як складний знак, в якому об'єктивується дискурс, декодується реципієнтом. Тож отримувач разом із відправником творять багатоканальний, інтерактивний, мультимедійний МД через їхнє сприйняття, розуміння, оцінку, несприйняття, пізнання, обмін ідеями, твердженнями та інтерпретації, які реалізуються завдяки трихотомії інтерпретант: подієвої, поняттєвої та культурної. Трихотомія інтерпретант вміщує такі механізми:

1) ідентифікація належності засобу представлення до конкретної знакової системи, що провадить до встановлення зв'язку з об'єктом, конкретними денотативними подіями (подієва інтерпретанта);

2) модифікація свідомости, яка провадить до встановлення значення мовного знака; розпізнання ментального стереотипу, який представлений сукупністю когнітивних структур зі знаковим втіленням у тексті (поняттєва інтерпретанта); ця інтерпретанта – механізм "менеджменту знань";

3) модифікація, що забезпечує з'ясування способу, яким знак представляє себе стосовно об'єкта в просторі культури (культурна інтерпретанта). (Андрейчук, 2021, с. 122, 167). Інтерпретанта МД – суб'єктивний конструкт, який модифікується в процесі взаємодії.

У статті "How to Make Our Ideas Clear" Чарльз Пірс стверджує, що результати усіх наукових досліджень напочатку

можуть бути різними, але із вдосконаленням методів неухильно наближаються до середнього показника. "Різні уми можуть висловлювати цілком протилежні погляди, але з рухом дослідження вперед незалежна від них сила приведе їх до того самого висновку"<sup>9</sup> (Pierce, 2021). Лише системний підхід, лінійний та вертикальний, у синхронії та діахронії з опертям на антропоцентричну парадигму філософських, соціальних, культурологічних, мовознавчих досліджень дає змогу побачити "примари", помилки, прогалини чи огріхи та уможливило моделювання цілісного образу об'єкта за допомогою взаємонавчання та взаємообміну ідеями. Завдячуючи іншим царинам, ми приходимо до думки, що семіосичний підхід до медійного дискурсу як мультимодального робить свій вклад до синергетичного<sup>10</sup> нелінійного підтипу інституційного дискурсу у мегасистемі інфоданих, де відстежується повторювальна, функціональна єдність знаків.

Ю. Омелянчук в дисертації "Псевдоновини як жанр сучасного англомовного медіадискурсу: лінгвокогнітивний, комунікативно-прагматичний параметри" запропонувала синергетичний підхід до визначення мови як складника медійного дискурсу. Дослідниця тлумачить, що легко зрозуміти сутність нерівновагового стану мовної системи з протилежних прикладів, стиснення інформації можливе тільки в нерівновагових станах (атрактор стискає інформацію, а репелер прагне до повного відтворення змісту та обсягу). МД трактують як ієрархічно організовану мегасистему, яка складається з багаторівневого комплексу текстів, у якій тексти менші за структурою та змістово входять до більших текстових цілей: "Згідно з синергетичними уявленнями, система, що самоорганізується, (наприклад, дискурс) повинна складатися як мінімум із двох ієрархічних підсистем, здатних моделювати стан одна одної, а також стан системного оточення [...]. Таким чином, система дискурсу має

---

<sup>9</sup> Переклад Н. Андрійчук "Виміри семіозису: монографія" (2021).

<sup>10</sup> Ідеї духовно-синергетичної сутності мови значною мірою були закладені працями геніального німецького лінгвіста і лінгвофілософа В. фон Гумбольдта, видатного українського мовознавця і філософа мови О.О. Потебні, відомих німецьких філософів Е. Кассієра, М. Гайдегера, Е. Гуссерля.

підсистеми: текст і контекст, які здатні відбивати (моделювати) одна одну і своє соціально-психологічне, когнітивне оточення" (Омелянчук, 2017, с. 23).

Т. ван Дейк застосовує соціокогнітивний підхід до дискурсу та ставить запитання:

"Наприклад, чи відстань, яку учасники підтримують під час розмови, є елементом дискурсу чи «контексту»? Я визначаю аспекти простору та місця учасників як частину категорії налаштування контексту, а не як «семіотичний» аспект самого дискурсу. З іншого боку, жести, дотики та вираз обличчя, так само як інтонація, оплески та інше, розглядаються як частина інтерпретованого семіотичного виміру самого дискурсу...І якщо ми визнаємо різні жести... частиною «семіотичних» структур дискурсу, чому б не визнати «знаки» інших семіотичних вимірів... " (Dijk, 2008, p. 116).

Послугуючись здобутками попереднього наукового досвіду, можемо розглядати МД як знакодiю в інформаційному просторі, яка відбувається між мовцем та аудиторією, обумовлюється їх мовленнєвою поведінкою та залежить від комунікативної ситуації, культури і менталітету останніх; регулюється стратегіями та тактиками за допомогою мовних та позамовних чинників (посилання, гіперпосилання, графічні знаки (гратки<sup>11</sup>), вподобайки (схвалення), мармизи (несхвалення), кінесика (міміка, жести), проксемика (простір і час, просторова дистанція та зв'язки між особистостями залежно від типу контексту культури), артефактика (предметні коди або ж мова речей: вбрання, аксесуари, прикраси, амулети, обереги, татування) з урахуванням фонду спільних знань, які забезпечують інтерпретацію комунікації та впливають на організацію мовного коду; визначається соціокультурними, когнітивними, психологічними, прагматичними, гендерними, статусними, віковими характеристиками учасників. МД розглядається у семіотичному аспекті через аналіз спеціальних лінгвокультурних кодів, а саме правил побудови відношень знаків у дискурсі, що забезпечують відображення зв'язку знака, інтерпретанти й об'єкта у свідомості

---

<sup>11</sup> Які відомі для більшості користувачів як хештеги.

інтерпретатора і виконують пізнавальну, ціннісноорієнтаційну та адаптаційну функції (Андрейчук, 2021, с. 163–164). Основне джерело інформації – медійне середовище, де МД представлений медійними акторами<sup>12</sup> у медійній реальності впливає на масову аудиторію, "на все і всіх" (Андрейчук, 2021, с. 163–164) повторюється у всіх видах медіа "трансформовано, але не до невпізнанності" (Серажим, 2002). Проте, Т. Кузнєцова зазначає, що продуцент тексту "не має права викривляти сутність первинних текстів", але може вносити авторські корективи, "унаслідок цього одна подія може по-різному висвітлюватися в різних медійних матеріалах, які "постають у вигляді певного набору "інтерпретаційних обгортки", таким чином можуть змінювати значення висвітлювальних фактів, подій та явищ. (Кузнєцова, 2016, с. 32).

Медійний дискурс (МД) характеризується такими ознаками:

а) породжується різними агентами (і медійними продуцентами – інституціями та особистостями – і реципієнтами).

б) становить сукупність різних мовленнєвих жанрів, втілених у текстах, що є складними знаками, знакодія яких характеризується кодовим, інформаційним та культурним вимірами

в) спрямований на взаємодію (інтерацію).

**Висновки.** Семіотична теорія робить внесок у міждисциплінарне дослідження МД як модусу мовленнєвої комунікації. Актуальність підходу до аналізу дискурсу як семіозису визначається насамперед тим, що він дає можливість продуктивно застосувати інструментарій семіотики для виявлення специфічних параметрів дискурсу, через які організовується й структурується індивідуальний і соціальний досвід, набуваючи універсального значення. Крім того, семіотика забезпечує додатковий вектор аналізу дискурсу в його комплексних міждисциплінарних дослідженнях, дослідженнях медіадискурсу як семіозису.

**Пропонуємо** розглядати МД у трьох семіосичних підходах: *кодосеміосичний* – за формою: (друкований та усний); *інфосеміосичний* – за змістом: художній, науковий, повсякденний,

---

<sup>12</sup> "Медійний актор" можемо вважати парасольковим терміном для позначення продуцента МД і отримувача, які є дискурсивними учасниками, що спільно творять МД.

гібридний; *соціосеміосичний* – з погляду оцінної інтерпретації умовної аудиторії, ефекту, який залежить від її типу: аудиторія-агент, яка є активною, аудиторія-як-об'єкт – активна, але піддається сугестії, імпозиції маніпуляції та аудиторія – маса (пасивна); її ставлення та сприйняття інформаційного контенту – її інтерпретативне оцінювання змісту. Розкривається погляд на МД, який не твій і не мій<sup>13</sup>.

Отож, медійний дискурс (МД) – складний знак, знакодія якого відбувається в інформаційному просторі і який характеризується кодовим, інформаційним і культурними вимірами. Властиво, новий термінологічний апарат, яким послуговується медіалінгвістика, потребує також відпрацювання і поряд із тим МД потрібно розглядати у сфері лінгвоекології та медіягієни, шукати питоми українські терміни.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Андрейчук, Н. І. (2011). *Семіотика лінгвокультурного простору Англії кінця XV – початку XVII століття*. Видавництво Львівської політехніки.

Андрейчук, Н. І. (2021). *Виміри семіозису*. ПАІС.

Бацевич, Ф. С. (2004). *Основи комунікативної лінгвістики*. Академія.

Бацевич, Ф.С. (2010). *Нариси з лінгвістичної прагматики*. ПАІС.

Вайшенберг, З. (2004). *Новинна журналістика*. Академія Української преси.

Джоголос, О. В. & Богуславський, О. В. (2016). Засади впровадження суспільного телерадіомовлення: європейський досвід (М. А. Балаклицький, Ред.). *Морально-етичний дискурс сучасних ЗМІ в координатах викликів доби: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (с. 13–17). Міленіум.

Дяченко, М. Д. (2019). Лінгвоісторичний аспект дефініції дискурсу. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*, 30(69), 2. <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2019.2-2/01> [https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/2\\_2019/part\\_2/3.pdf](https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/2_2019/part_2/3.pdf)

Мартинюк, А. П. (2011). *Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики*. ХНУ ім. В. Н. Каразіна.

---

<sup>13</sup> Метафора Жана-Франсуа Лютарда (Lyotard) "погляд на грань дискурсу" – "an eye at the edge of discourse".



Корольов, І. Р. (2012). Поняття дискурсу в сучасному мовознавстві: визначення, структура, типологія. *Studia-linguistica*, 6(2) 294–296. Київський нац. ун-т ім. Шевченка. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Stling\\_2012\\_6%282%29\\_48](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Stling_2012_6%282%29_48)

Кузнєцова, Т. В (2016). До проблеми ціннісно-сміслової динамічності медіатексту. Засади впровадження суспільного телерадіомовлення: європейський досвід. *Морально-етичний дискурс сучасних ЗМІ в координатах викликів доби: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (с. 30–32). Міленіум.

Омелянчук, Ю. О. (2017). *Псевдоновини як жанр сучасного англомовного медіадискурсу: лінгвокогнітивний, комунікативно-прагматичний параметри* [Дис. канд. філол. наук, Херсонський державний університет]. Інституційний репозитарій Запорізького національного університету. <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2019-2-24>, <https://scholar.google.com/>

Пономаренко, Л. Г. (2016). Теорія журналістики й журналістська практика: вічні ножниці розбіжностей. *Морально-етичний дискурс сучасних ЗМІ в координатах викликів доби: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (с. 48). Міленіум.

Почепцов, Г. Г. (2022.) *Токсичний інфопростір. Як зберегти ясність мислення і свободу дій*. Віват.

Пянковська, І. (2022). Лінгвістичні засоби впливу в німецькому медіатексті. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 47(3), 113–119. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/47-3-18>

Різун, В. В. (2008). *Теорія масової комунікації*. Просвіта.

Роджерс, Еверетт М. (2009). *Дифузія інновацій*. Видавничий центр "Києво-Могилянська академія".

Серажим, К. (2002). *Дискурс як соціолінгвальне явище: Методологія, архітектоніка, варіативність*. (В. Різун, Ред.). Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка.

Селіванова, О. О. (2006). *Сучасна лінгвістика: термін. енцикл.* Довкілля.

Сизонов, Д. (2013). Медіатекст та медіадискурс в сучасному медійному просторі. *Studia Linguistica*, 7, 389–391. <https://doi.org/10.17721/APULTR.2019.39.21-36>

Томчаковська, Ю.О. (2021). Дискурсологія: напрями і завдання. *Записки з романо-германської філології*, 1(46), 115–121. <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/17888>

Царик, Г. (2023) Подкаст як жанр сучасного медійного тексту. *Південний архів (філологічні науки)*, 95, 71. <https://doi.org/10.32999/ksu2663-2691/2023-95-8>

Фінклер, Ю. Е. (2019) Українські реформи та медійні міркування (с. 137–145). Взято з [https://doi.org/10.37222/2524-0331-2020-10\(28\)-22Zb2020FinklerYuri](https://doi.org/10.37222/2524-0331-2020-10(28)-22Zb2020FinklerYuri)

Фінклер, Ю. Е. (2020) *Мас-медіа в рамках влади: знову про інституцірнізацію* (с. 300–313). Взято з [https://doi.org/10.37222/2524-0331-2020-10\(28\)-22](https://doi.org/10.37222/2524-0331-2020-10(28)-22)

Харарі, Ю. Н. (2023). *21 урок для 21 століття*. Перекл. Демянчук О.Букшеф.

Шевченко, Л. І., Дергач, Д. В., & Сизонов, Д. Ю. (2014). *Медіалінгвістика: словник термінів і понять* (Л. І. Шевченко, Ред.). Київський університет.

Шевченко, Л., & Сизонов, Д. (2021) *Теорія медіалінгвістики* (Л. І. Шевченко, Ред.). Київський університет.

Encyclopædia Britannica. (1768–2010). Взято з <https://www.britannica.com/search?query=deepfake>

Dijk, T. A. van. (2008). *Discourse and Context: A Sociocognitive Approach*. Cambridge University Press.

Foucault, M. (1972). *The Archaeology of Knowledge: And the Discourse on Language*. Pantheon Books.

Foucault, M. (1982). *The Order of Discourse. Untying the Text: A Post-Structuralist Reader*. (R. J. C. Young, Ed., P. 51–78). Routledge & Kegan Paul P.

Juignet, P. (2015). Michel Foucault et le concept d'épistémè. *Philosophie, science et société*, 331–332. <https://philosciences.com/>

Habermas, J., Luhmann, N. (1971). *Vorbereitende Bemerkungen zu einer Theorie der kommunikativen Kompetenz*. Habermas und Luhmann.

Halliday, M. A. K. (1993). *Language as Social Semiotic. Language and Literacy in Social Practice* (J. Maybin, Ed.). Multilingual Matters.

Halliday, M. A. K., Hasan, R. (1976). *Cohesion in English*. Longman. [https://www.academia.edu/23141930/Cohesion\\_in\\_English\\_Halliday\\_and\\_Hasan](https://www.academia.edu/23141930/Cohesion_in_English_Halliday_and_Hasan)

Halliday, M. A. K., Berry, M. (1996). *Meaning and Form: Systemic Functional Interpretations*. Bloomsbury.

Halliday, M. A. K. (2007). *Language and Society: 10. Collected Works of M.A.K. Halliday* (Jonathan J. Webster, Ed.). New Continuum.

Harris, Z. S. (1952) Discourse Analysis. Language 28. Repr. in *The Structure of Language: Readings in the philosophy of language* (Jerry A. Fodor & Jerrold J. Katz, Eds.). Prentice-Hall.

Maas, U. (1984). *Als der Geist der Gemeinschaft eine Sprache fand: Sprache in Nationalsozialismus. Versuch einer historischen Argumentationsanalyse*. Westdeutscher Verlag.

Mammadov, A., & Lewandowska-Tomaszczyk, B. (2022). *Analysing Media Discourse: Traditional and New*. (A. Mammadov, & B. Lewandowska-Tomaszczyk, Eds.). Cambridge.

Pierce, Ch. S. (1985) *Logic as Semiotic: The theory of Signs*. In *Semiotics. An Introductory Anthology* (R. E. Innis, Ed. with Introductions). Indiana University Press.

Sériot, P. (1985). *Analysis of Soviet political discourse*. Institute of Slavic Studies.

Stubbs, M. (1983). *Discourse analysis: the sociolinguistic analysis of natural language*. University of Chicago Press. [https://www.academia.edu/60315732/Discourse\\_analysis\\_The\\_sociolinguistic\\_analysis\\_of\\_natural\\_language](https://www.academia.edu/60315732/Discourse_analysis_The_sociolinguistic_analysis_of_natural_language)

Watts, R. J. (1981). *The pragmalinguistic analysis of narrative texts: narrative cooperation in Charles Dickens's "Hard Times"*. Gunter Narr Verlag Tubingen.

## REFERENCES

Andreichuk, N. I. (2011). *Semiotics of the linguistic and cultural space of England at the end of the 15<sup>th</sup> – beginning of the 17<sup>th</sup> century*. Lviv Polytechnic Publishing House [in Ukrainian].

Andreichuk, N. I. (2021). *Dimensions of semiosis*. PAIS [in Ukrainian].

Batsevych, F. S. (2004). *Fundamentals of communicative linguistics*. Academy [in Ukrainian].

Batsevych, F. S. (2010). *Essays on Linguistic Pragmatics*. PAIS [in Ukrainian].

Diachenko, M. D. (2019). Linguistic-historical aspect of discourse definition. *Academic notes of TNU named after V.I. Vernadskyi. Series: Philology. Social communications*, 30(69), 2 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2019.2-2/01>, [https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/2\\_2019/part\\_2/3.pdf](https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/2_2019/part_2/3.pdf)

Dijk, T.A. van. (2008). *Discourse and Context: A Sociocognitive Approach*. Cambridge University Press.

Dzhoholos, O. V. & Bohuslavskyi, O. V. (2016). Fundamentals of implementation of public broadcasting: the European experience (M. A. Balaklytskyi, Ed.). *Moral and ethical discourse of modern mass media in the coordinates of contemporary challenges: Materials of the International Scientific and Practical Conference*, 13–17. Millennium [in Ukrainian].

Encyclopædia Britannica. (1768–2010). <https://www.britannica.com/search?query=deepfake>

Finkler, Yu. E. (2020) Mass media in the power framework: institutionalization revisited (pp. 300–313) [in Ukrainian]. [https://doi.org/10.37222/2524-0331-2020-10\(28\)-22](https://doi.org/10.37222/2524-0331-2020-10(28)-22)

Finkler, Yu. E. (2020). Ukrainian Reforms and Media Reflections (pp. 137–145) [in Ukrainian]. [https://doi.org/10.37222/2524-0331-2020-10\(28\)-22Zb2020](https://doi.org/10.37222/2524-0331-2020-10(28)-22Zb2020) FinklerYuri

Foucault, M. (1972). *The Archaeology of Knowledge: And the Discourse on Language*. Pantheon Books.

Foucault, M. (1982). *The Order of Discourse. Untying the Text: A Post-Structuralist Reader*. ed. R. J. C. Young. Routledge & Kegan Paul P.

Habermas, J. & Luhmann, N. (1971). *Preliminary Remarks on a Theory of Communicative Competence*. Habermas and Luhmann [in German]

Halliday, M. A. K. (1993). *Language as Social Semiotic. Language and Literacy in Social Practice* (J. Maybin, Ed.). Multilingual Matters.

Halliday, M. A. K. (2007). Language and Society: 10. *Collected Works of M. A. K. Halliday* (Jonathan J. Webster, Ed., P. 51–78). New Continuum.

Halliday, M. A. K., Hasan, R. (1976). *Cohesion in English*. Longman. [https://www.academia.edu/23141930/Cohesion\\_in\\_English\\_Halliday\\_and\\_Hasan](https://www.academia.edu/23141930/Cohesion_in_English_Halliday_and_Hasan)

Halliday, M. A. K. & Berry, M. (1996). *Meaning and Form: Systemic Functional Interpretations*. Bloomsbury.

Harari, Yu. N. (2023). *21 Lessons for the 21st Century* (O. Demyanchuk, Translated). Bukshef [in Ukrainian].

Harris, Z. S. (1952) Discourse Analysis. Language 28. Repr. in *The Structure of Language: Readings in the philosophy of language language* (Jerry A. Fodor & Jerrold J. Katz, Eds.). Prentice-Hall.

Juignet, P. (2015). Michel Foucault and the Concept of Episteme. *Philosophy, Science, and Society*, 331–332 [in French]. <https://philosciences.com/>

Korolov, I. R. (2012). The Concept of Discourse in Contemporary Linguistics: Definition, Structure, Typology. *Studia Linguistica*. 6(2), pp. 294–296. Taras Shevchenko National University of Kyiv [in Ukrainian]. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Stling\\_2012\\_6%282%29\\_\\_48](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Stling_2012_6%282%29__48)

Kuznietsova, T. V. (2016). On the Issue of Value-Semantic Dynamics of Media Text. Principles of Implementing Public Broadcasting: European Experience. *Moral-Ethical Discourse of Contemporary Media in the Coordinates of Challenges of the Era: Materials of the International Scientific-Practical Conference*. pp. 30–32. Millennium [in Ukrainian].

Maas, U. (1984). *When the Spirit of Community Found a Language: Language in National Socialism. An Attempt at Historical Argumentation Analysis*. West German Publisher [in German].

Mammadov, A., & Lewandowska-Tomaszczyk, B. (2022). *Analysing Media Discourse: Traditional and New*. (A. Mammadov, & B. Lewandowska-Tomaszczyk, Eds.). Cambridge.

Martyniuk, A. P. (2011). *Dictionary of the basic terms of cognitive-discursive linguistics*. KhNU named after V. N. Karazin [in Ukrainian].

Omelianchuk, Y. O. (2017). *Pseudonews as a Genre of Contemporary English-Language Media Discourse: Linguocognitive, Communicative-Pragmatic Parameters*. [PhD thesis, Kherson State University]. Institutional Repository of Zaporizhzhia National University [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2019-2-24>, <https://scholar.google.com/>

Piankovska, I. (2022). Linguistic Means of Influence in German Media Texts. *Current Issues in Humanities*, 47(3), 113–119.

Pierce, Ch. S. (1985). Logic as Semiotic: The theory of Signs. In *Semiotics. An Introductory Anthology* (R. E. Innis, Ed. with Introductions). Indiana University Press.

Pocheptsov, H. H. (2022). *Toxic Infospace: How to Preserve Clarity of Thought and Freedom of Action*. Vivat.

Ponomarenko, L. G. (2016). Theory of Journalism and Journalistic Practice: Eternal Scissors of Discrepancies. *Moral-Ethical Discourse of Contemporary Media in the Coordinates of Challenges of the Era: Materials of the International Scientific-Practical Conference* (p. 48). Millennium [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/47-3-18>

Rizun, V. V. (2008). *Theory of Mass Communication*. Prosvita [in Ukrainian].

Rogers, Everett M. (2009). *Diffusion of Innovations*. Publishing Center "Kyiv-Mohyla Academy" [in Ukrainian].

Selivanova, O. O. (2006). *Modern Linguistics: Terminological Encyclopedia*. Dovkillia [in Ukrainian].

Serazhym, K. (2002). *Discourse as a Sociolinguistic Phenomenon: Methodology, Architectonics, Variability*. [Based on Materials of Contemporary Newspaper Publicism] (V. Rizun, Ed.). Taras Shevchenko National University of Kyiv [in Ukrainian].

Seriot, P. (1985). *Analysis of Soviet political discourse*. Institute of Slavic Studies.

Shevchenko, L. I., Dergach, D. V., & Syzonov, D. Y. (2014). *Medialinguistics: Dictionary of Terms and Concepts*. (L. I. Shevchenko, Ed.). 2nd edition. "Kyiv University" [in Ukrainian].

Shevchenko, L., & Syzonov D. (2021). *Theory of Medialinguistics*. (L. I. Shevchenko, Ed.). "Kyiv University" [in Ukrainian].

Stubbs, M. (1983) *Discourse analysis: the sociolinguistic analysis of natural language*. University of Chicago Press. [https://www.academia.edu/60315732/Discourse\\_analysis\\_The\\_sociolinguistic\\_analysis\\_of\\_natural\\_language](https://www.academia.edu/60315732/Discourse_analysis_The_sociolinguistic_analysis_of_natural_language)

Syzonov, D. (2013) Mediatext and Mediadiscourse in the Contemporary Media Space. *Studia Linguistica*, 7, 389–391 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.17721/APULTP.2019.39.21-36>

Tomchakovska. Yu. O. (2021) Discoursology: trends and tasks (theoretical overview). pp. 115–121. *Notes on Romance-Germanic Philology*. 1(46), 115–121 [in Ukrainian]. <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/17888>

Tsaryk, H. (2023). Podcast as a genre of media discourse. *Southern Archive (Philological Sciences)* 95, 71 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32999/ksu2663-2691/2023-95-8>

Vaishenberg, Z. (2004). *News Journalism: Educational Guide*. Ukrainian Press Academy [in Ukrainian].

Watts, R. J. (1981). *The pragmalinguistic analysis of narrative texts: narrative cooperation in Charles Dickens's*. Hard Times. Gunter Narr Verlag Tübingen.

Отримано редакцією журналу / Received: 15.11.23

Прорецензовано / Revised: 30.11.23

Схвалено до друку / Accepted: 05.12.23

**Halyna TSARYK**, Senior Lecturer

ORCID ID: 0000-0003-0994-2910

e-mail: halynatsaryk@gmail.com

Danylo Halytsky Lviv National Medical University

Lviv, Ukraine

## **MEDIA DISCOURSE AS SEMIOSIS: THE POTENTIAL OF SEMIOTICS FOR DEFINING MEDIA DISCOURSE**

*The methodological apparatus of linguistics and various related fields such as sociology, culturology, psychology, and linguosemiotics, is applied to study, comprehend, interpret, and formulate the methodological principles of discourse analysis (including media discourse as a subtype of institutional discourse) and its components (text, utterance, communicative event, communicative act). Methods and approaches to studying media discourse mostly complement each other, thus being participatory. At the current stage of language science development, media discourse is the object of numerous research investigations by Ukrainian and foreign linguists. The article aims to propose a definition of media discourse by identifying its key features as a category of communication generated by*

*mass media. To achieve this purpose: a) we consider media discourse as a complex sign and analyze its action of sign (semiosis); b) with a focus on the sociosemiotic approach to discourse analysis, we identify characteristic features of this discourse and define it as a subtype of institutional discourse; c) we provide an interpretation of the main metalanguage units used to describe the proposed approach.*

*Media discourse is characterized by the following features: generated by various agents (including media producers – institutions and individuals – and recipients); comprises a variety of speech genres embodied in texts, which are complex signs, the signification of which is characterized by code, information and cultural dimensions; directed towards interaction. The core finding of our investigation is considered to be the reasoned presentation of the effectiveness of applying a semiotic approach to the analysis of media discourse. Media discourse is a complex sign, the signification of which occurs in the informational space and is characterized by code, informational, and cultural dimensions.*

**Keywords:** *semiosis, institutional discourse, media linguistics, media discourse, media text, interaction, semiotic approaches.*